

HU!

Poviedky pre deti a nástročných

HU!

Povedky
pre deti
a nástročných

Uche Okere, Nigéria

HU!

Poviedky
pre deti
a nástročných

PERFEKT

© Perfekt 2018

Texts/Texty © **Slavomíra Kotrádiová**, Elena Antalová, Marianna Čaučíková, Beatrica Čulmanová, Andrea Facunová, Katarína Gillerová, Marta Hlušíková, Štefan Kohári, Kora Kotrová, Zuzana Kubašáková, Dominika Madro, Zuzana Martišková, Veronika Nouzová, Monika Nováková, Ivana Ondriová, Martina Palkovičová, Marta Šurinová, Elena Eleková

Illustrations/Illustrácie © Collective of illustrators exhibiting at the BIB who participated in BIB – workshop/Kolektív ilustrátorov, ktorí vystavovali na BIB a zapojených do BIB – workshop

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

HU!

14. ročník poviedok pre deti a nástrojných

Vydal Perfekt, a. s., Cukrová 14, 811 08 Bratislava, ako svoju 809. publikáciu.

Rok vydania 2018

Prvé vydanie

Editorka: Magdaléna Gocníkova

Garant literárnej súťaže: Peter Karpinský

Redaktorka: Zuzana Katrušinová

Jazykové redaktorky: Alexandra Cighardová, Katarína Trgová

Grafická úprava a zalomenie: Pavol Janoško, DTP Perfekt

Tlač: KASICO, a. s., www.kasico.sk

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Cukrová 14, 811 08 Bratislava,

e-mail: odbyt@perfekt.sk, alebo kúpiť v Knihkupectve Vojtecha Zamarovského, Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1, alebo na www.perfekt.sk s 30 % zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na www.martinus.sk a www.dibuk.sk.

ISBN: 978-80-8046-892-7

www.perfekt.sk

VŽDY MA ČOSI ZAUJME A PREKVAPÍ

V literárnej súťaži poviedok pre deti a nástročných, ktorú už štrnásť rok vyhlasuje vydavateľstvo Perfekt, ma vždy čosi zaujme a prekvapí.

Upútajú ma, samozrejme, kvalitné texty, ktoré odzrkadľujú problémy, starosti i radosti súčasných detí i tínedžerov. Autori v nich reagujú na rôzne vymoženosti techniky, ako je napríklad čítanie, so svojimi pozitívami (čítanie dokáže spájať ľudí, vytvárať nové sociálne väzby), ale i negatívami (vďaka internetu sa môžu šíriť rôzne klebety a ohovárania). Naliehavo zaznievajú aj iné spoločenské témy – napríklad sťahovanie sa za prácou do zahraničia a s tým spojené opustenie domova a kamarátov. V poviedkach sa občas objavili veľmi smutné udalosti – smrť, ťažká choroba, strach, staroba, s ktorými je tiež potrebné konfrontovať mladú generáciu a aspoň prostredníctvom literatúry im podať pomocnú ruku, aby mladí vedeli, ako sa v takýchto situáciách správať.

Nechýbali ani obvyklé príbehy opisujúce strasti a potešenia v rodine – najčastejšie to boli známe generačné „boje“ me-

dzi rodičmi a deťmi (rodičia predsa nikdy ničomu nerozumejú), prípadne šlo o „zákopovú vojnu“ medzi súrodencami (najhorší nepriateľ je mladší súrodenec). Podľa spisovateľov, ktorí svojimi prácami prispeli do súťaže, to mládež nemá ľahké ani v škole. Na jednej strane žiakov otravujú prísni a nároční učitelia, na druhej strane si spolužiaci robia zo života peklo aj sami, a to nevravím o láske, ktorá útočí znenazdania a tiež vie narobiť zmätok v hlave a vo vzťahoch.

Medzi problémy súčasnosti patria aj výrazné sociálne rozdiely či rôzne formy rasizmu, tieto témy sa tiež objavili v niekoľkých poviedkach.

Pri čítaní poviedok ma zaujalo aj to, akými rôznorodými spôsobmi sa autori vyrovnávali so zvolenými príbehmi. Niektorí sa rozhodli pre klasické „čisté“ rozprávanie, iní svoje texty obohacovali rôznymi poetickými obrazmi, ďalší sa pokúsili vytvoriť dobrodružný príbeh, prípadne ho ladili na humornú nôtu alebo doň vplietali rozprávkové a fantastické motívy. Samozrejme, každý z textov bol čímisi zvláštny, osobitý, úprimný, nie všetky však dosahovali rovnakú literárnu kvalitu, ale tak to už v súťažiach býva. Detská porota si ako každý rok vybrala tú poviedku, ktorá bola jej srdcu najbližšia.

A čo ma prekvapilo?

Zvieratá! Mám pocit, že do tohto ročníka prišlo množstvo textov venovaných zvieratám. Dospelí autori si asi spomenuli na svoje detstvo, keď chceli psa, mačku, morča, skrátka nejakého maznáčika, ale rodičia im ho nechceli dovoliť, preto si svoju túžbu zrealizovali teraz prostredníctvom literatúry. Možno do súťaže prispeli aj veterinárni lekári, lebo niektoré

Andrea Petrlik Huseinović, Chorvátsko

texty opisovali práve zážitky zo zvieracej ambulancie. A možno táto zvieracia téma nejakým spôsobom odráža to, čo sa okolo nás deje. Zvieratá nám supľujú priateľov, lásku, pocit spolupatričnosti, no na druhej strane rovnako ako ľudia trpia, zažívajú mnoho zlého. Nechávam už na každom čitateľovi, aby sa rozhodol, prečo sa zvieratá stali a stávajú takým častým literárnym motívom...

Ako som na začiatku napísal – v tejto úžasnej literárnej súťaži ma vždy čosi zaujme a prekvapí.

Slavomíra Kotrádyová

HU!

Lea mala izbičku v podkroví. A na opačnom konci chodby bola neobývaná izba, o ktorej starká hovorila, že v nej straší. Často vraj počula odtiaľ divné zvuky. Lea sa rozhodla, že ju preskúma.

Jedného dňa popoludní, keď všetci kamsi odišli, podišla k izbe a pomaly otvorila dvere. Okná boli zatiahnuté tmavomodrými závesmi a vládlo v nej tmavomodré šero. Lea stála v izbe a žmúрила. Keď si oči trochu privykli na tmu, rozoznala veľkú železnú posteľ, starú skriňu a stôl. Skriňa sa zrazu otvorila a niečo z nej vyletelo, preletelo okolo Ley a zahúkalo. Podlaha vrzgala, akoby ktosi po nej kráčal. Lea cítila, že niekto za ňou stojí, počula, ako dýcha. Prudko sa otočila, zdalo sa jej, že v tmavomodrom šere vidí postavu. Inému by sa roztriasli kolená, nie však Lei.

„Strašidlá tvorí tma,“ zopakovala si otcovu vetu, priskočila k oknu a odtiahla závesy. Izbu zaplavilo svetlo, strašidelná postava sa v ňom rozplynula a zmizla. Asi sa skryla do tmy skrine, lebo tam húkala ďalej.

„Teší ťa strašiť ľudí? To nepoznáš nič lepšie? A prečo stále dookola opakuješ – hu? Máš veľmi malú slovnú zásobu!“ roz-

čuľovala sa Lea, odtiahla stoličku, sfúkla z nej prach, sadla si a založila ruky. „Mňa veru nezastrašíš!“ povedala vzdorovito.

Strašidlo pootvorilo dvierka, aby si obzrelo odvážlivca, ktorý sa nebojí strašidiel. Čudné dieťa, malo by kričať, plakať, no ono si ešte trúfne zastrašovať strašidlo! Začalo teda v skrini lomoziť, škriabať, kvíliť, jačať, skriňa vŕzgala, praskala, dvierka sa otvárali a zatvárali, zásuvky sa vysúvali.

„To sú ale zastarané metódy strašenia, malo by si sa prihlásiť na nejaký nový kurz,“ nedala sa vystrašiť Lea. Vtom sa stolička, na ktorej Lea sedela, zdvihla a vznášala sa s ňou vo vzduchu.

„Óóó, to nie je zlé! Paráda! Supeer!“ tleskala Lea. „Strašidlá majú aspoň nejakú fantáziu. Medzi tableťákmi, smartfoňákmi a selfičkármi je nuda! S tebou je veselóóó!“ nadchýnala sa, keď s ňou stolička pristála na zemi. Strašidlo to prekvapilo, chcelo dať odvážnej Lei poriadnu príučku, no ona namiesto toho, aby sa triasla od hrôzy, výska od radosti.

Lea podošla ku skrini, otvorila dvierka a zakričala do tmy: „Vylez z tej skrine! Naozaj by som chcela na vlastné oči vidieť skutočné strašidlo. Vari sa ma bojíš?“

Strašidlo sa hrozne rozčúlilo. To je teda vrchol drzosti! Strašidlo, ktoré má naháňať strach, niekto obviní zo strachu? Má za sebou niekoľko storočí úspešného strašenia, strašilo na dvoch hradoch, v starom mlyne a jednému mužovi vo veži, istý čas strašilo v horárni Pod Čertovým vrchom, na starom opustenom cintoríne a všade sa pred ním triasli. Toto malé decko nemá pred strašidlami žiadny rešpekt. Rozhnevané strašidlo vyskočilo zo skrine, zaujalo hrozivý postoj, strúhalo

príšerné grimasy, vrieskalo, škriekalo, ujúkalo. Bolo však zjavné, že mu svetlo nerobí dobre a vyzeralo skôr komicky ako hroživo.

„No ty teda vyzeráš!“ zhrozila sa Lea. „Chcela som povedať, že vyzeráš ako strašidlo, ale ty strašidlo v podstate si,“ dodala. „A aké si bledé a vycivené! Nečudo, keď žiješ v tme!“

„Mimochodom, strašidlá už v našich končinách dávno nežijú. Čo tu ešte strašíš? Zabudlo si sa? Iba čo naháňaš hrôzu deťom, potom nemôžu spať a musia chodiť k psychológovi,“ vyčítala strašidlu. „A bojí sa ťa aj moja babka.“

Strašidlo sa zamyslelo, vyzeralo zmätene, stálo a bezradne pozeralo na nebojácnu Leu, Leina odvaha ho úplne odzbrojila.

„Ja nemôšem ša to, še ma ľudia štvorili,“ ospravedlňovalo sa strašidlo, lebo to bolo v podstate citlivé strašidlo.

„Och, ty šušleš? To chce logopéda. V škole máme jedného a je fajn, tiež som k nemu chodila, keď som nevedela vysloviť „r“ a počúvaj, ako mi to teraz ide – rrrrrrrrr,“ vypálila ako zo samopalu, až sa strašidlu rozkmitali trochu priesvitné uši.

„Vieš čo, vykašli sa na strašenie, je to veľmi neužitočná práca, a pod' so mnou,“ prehovárala ho Lea. Strašidlo už asi bolo tiež dosť unavené z päťstoročného strašenia, možno preto sa dalo presvedčiť a poslušne nasledovalo Leu. Prešli na druhý koniec chodby a vošli do Leinej izby.

„Je tu veľa švetla! Švetlo mi nerobí dobre!“ sťažovalo sa strašidlo.

„Zvykneš si,“ upokojovala ho Lea, „alebo chceš žiť v tme ďalších päťsto rokov?“

Lea si strašidlo obzerala zo všetkých strán. „Čo to máš na sebe?! Vy strašidlá poriadne zaostávajú v móde! Dnes sa nosí toto!“ strčila hlavu do skrine a vytiahla rifle a tričko s nápisom. Strašidlo sa stenčilo, zmenšilo a vliezlo do riflí a trička.

„Ó, vyzeráš dobre,“ zvolala Lea.

„Ale tie vlasy!“ krútila hlavou.

„Počkaj, niečo s tým urobím!“

Chcela mu vlasy učesať, lenže to nešlo, strašidlo pišťalo a vrešťalo.

„Nóóó, keď sa niekto nečeše päťsto rokov, potom je problém,“ karhala ho Lea.

„Čo nedokáže hrebeň, to možno zvládnu nožnice,“ povedala povzbudivo, vytiahla ich zo zásuvky a cvak-cvak, na zemi sa objavovali chuchvalce vlasov a bolo ich čoraz viac. Strašidlo sa zbadalo v zrkadle, ktoré viselo na stene. „Vyžerám štrašne,“ zhrozilo sa.

„No a čo, veď si strašidlo,“ povedala trochu previnilo Lea, tiež sa jej nezdalo, že sa jej strih podaril.

„A ako sa vlastne voláš?“ opýtala sa Lea. Strašidlo pokrčilo plecami.

„Musím ti nejaké meno nájsť,“ povedala Lea a zobrala kalendár zo stola, obracala v ňom listy, no nijaké vhodné meno pre strašidlo nenašla. „Myslím, že bude lepšie, keď ti nejaké meno vymyslím.“

Vtom jej zaplo: „Hu! To bude vhodné meno, hodí sa k tebe, k tomu tvojmu neustálemu húkaniu.“

Zrazu Hu príšerne skríklo a ukazovalo smerom k stolu, ležal na ňom smartfón, svetielkoval a zvonil.

„Každý má z niečoho strach, ale že aj strašidlá, to som netušila,“ divila sa Lea. „Neboj sa, Hu,“ upokojovala ho, „to je iba technika, techniky sa nemusíš báť, technika človeku pomáha!“

„Síce nie každá,“ dodala, lebo si spomenula na zbrane.

Lea zdvihla čudesnú škatuľku, chytila Hu okolo pliec a povedala: „Urobíme selfie!“ Niečo šťuklo. „Pozri, ako nám to spolu pristane!“ povedala Lea.

Hu sa naľakalo, keď pozrelo na podsvietený displej: „Prešom tam, keď šom tu?“

„To je práve to úžasné na technike. Keby si sa namiesto päťstoročného strašenia učilo, možno by si tiež niečo vymyslelo.“

Lea na druhý deň zobrala Hu do školy.

„Tu je ale veľa strašidiel,“ divilo sa Hu, keď kráčali po školskej chodbe. „A úžasne vrieškajú,“ nadchýnalo sa.

„To nie sú strašidlá, ale žiaci,“ vysvetlila mu Lea. Práve zazvonilo a v Leinej triede začala hodina matematiky. Keď uči-